

Plattelands Post

VAKBLAD VOOR DE AGRI-SECTOR

BIOMASSATEELT OP VOORMALIG LANDBOUWGEBIED

VAN OUDEHORNE NAAR WISCONSIN

KUNSTMESTVERVANGER UIT MESTSCHEIDING

Chris en Marjanne Borren: pioniers in biologische pluimveehouderij

Innovatief houderijsysteem stimuleert natuurlijk gedrag

De kippen goed in hun vel en werkplezier voor de pluimveehouder: dat zijn voor Chris en Marjanne Borren uit Voorthuizen twee belangrijke uitgangspunten in de bedrijfsvoering. In samenwerking met Wageningen UR ontwikkelden ze een nieuw stalconcept dat ze anderhalf jaar geleden in gebruik namen.

Waar twee generaties geleden een gemengd bedrijf werd gestart met koeien, kippen, varkens en akkerbouw, staan sinds anderhalf jaar twee innovatieve biologische pluimveestallen die met hun ronde dakvorm een opvallende verschijning zijn in het Gelderse landschap. Het bedrijf – de Lankerenhof genaamd – is het domein van Chris en Marjanne Borren en hun kinderen Hellen (13), Janique (11) en Lars (9). “We hebben het bedrijf in 1994 overgenomen. Dit bestond toen nog uit een rundvee- en een pluimveetak. Vijf jaar later zijn we gestopt met de koeien en omgeschakeld naar een biologische pluimveehouderij”, vertelt Chris Borren. De ondernemer uit Voorthuizen heeft een uit-

gesproken mening over het biologische concept. “De kippen móeten goed in hun vel zitten. Bij biologisch pluimvee wordt de snavel niet gekapt, dus is het van het allergrootste belang dat verenpikkerij wordt voorkomen. Om dat voor elkaar te krijgen is een optimaal houderijsysteem nodig.”

SCHARRELEN

Toen er vijf jaar geleden uitbreidingsplannen bij de familie op tafel kwamen, gaf Borren meteen aan geen goed gevoel te hebben bij de bestaande scharrelsystemen. “Bij die systemen wordt niet uitgegaan van een maximale stimulering van het natuurlijk gedrag van een kip. De

Chris Borren: “Het allerbelangrijkste is dat de kippen goed in hun vel zitten.”

Het systeem bestaat uit verschillende niveaus. De lichtintensiteit bij de legnesten en zitstokken is duidelijk minder doordat het licht via de zijkanalen van de stal binnenvalt. (foto: Sanne Dekker, WUR)

>> dieren hebben te weinig scharrelruimte ter beschikking." Dit was de reden dat Borren in 2004 instapte in het project 'Houden van Hennen' van Wageningen UR. Doel van dit project was een optimaal houderijsysteem voor zowel dier, pluimveehouder als consument te ontwikkelen. Het resultaat staat inmiddels bij Borren op het erf: een opfokstal en een legghennenstal, ieder voor 6000 dieren. Daarnaast heeft Borren ook in de bestaande stal 6000 legghennen gehuisvest.

Borren stimuleert het natuurlijk scharrelgedrag van de kippen door meerdere keren per dag automatisch graan – ongeveer een derde van het rantsoen – in de vijftien tot twintig centimeter dikke strooisellaag te strooien. "Daardoor blijven ze scharrelen en voorkom je pikgedrag."

Borren kiest heel bewust voor dierwelzijn, zonder daarbij de milieuaspecten uit het oog te verliezen. De mest op de mestbanden onder het systeem wordt gedroogd met stallucht. Dit beperkt de ammoniakuitstoot en dat vindt de

consument belangrijk. Daarnaast zorgt het voor een prettiger werkklimaat.

De mest die in de strooisellaag terecht komt, droogt snel door de scharrelactiviteit van de kippen. "Bovendien nemen de kippen veel stofbadende waarde er van de kip in de strooisellaag komt. Het strooisel blijft daarmee mooi droog. Je kunt het in feite zien als een natuurlijk beluchtingsysteem."

DAGLICHT

De stallen kenmerken zich doordat ze veel daglicht binnenlaten. De zijanten bestaan grotendeels uit gaas en transparant doek. Overdag is in principe geen kunstlicht nodig. Borren: "Ik kreeg veel reacties van collega-pluimveehouders dat de stal veel te licht is. Dat kan nooit goed gaan'. Maar wij ervaren juist dat daglicht het natuurlijke gedrag van de kip stimuleert. Bovendien bevestigen literatuurstudies onze ideeën hierover."

Voor de donkere periodes heeft Borren speciale lampen in de stal aangebracht die in samen-

EIGEN RANTSOEN

Chris Borren is een aantal jaren werkzaam geweest in de voerbranche en stelt zelf het rantsoen voor zijn kippen samen. Het voer betreft hij via de Lunterense Coöperatie De Valk Wekerom van Van Gorp Biologische Voeders uit Schalkwijk en daarnaast koopt hij zelf graan in dat hij in het rantsoen innemt.

Dierwelzijn is voor Borren het belangrijkste uitgangspunt bij de samenstelling van het rantsoen. "Het voer moet een plus zijn voor het dier. Het draait niet alleen om groei en productie met daarmee samenhangend een zo laag mogelijke kostprijs. Voer moet wat mij betreft vooral de gezondheid van het dier bevorderen. De kostprijs van mijn voer ligt weliswaar hoger, maar de opbrengst van biologische eieren is navolgent. Bovendien is het prettiger werken als de kippen goed in hun vel zitten."

Borren is ervan overtuigd dat alle grondstoffen uit het rantsoen in de eigen regio kunnen worden geteeld. "Soja kan worden vervangen door eiwitproducten als zonnebloemen, erwten, bonen en lupine. Zo'n regionaal rantsoen moet in samenwerking met biologische akkerbouwers absoluut te realiseren zijn. Bovendien kunnen we dit dan koppelen aan de mestafzet en daarmee sluiten we de kringloop."

De uitloop biedt volop beschutting aan de kippen (foto: Sanne Dekker, WUR).

Door de
ronde
dakvorm
is de stal
van Chris
Borren
een opval-
lende ver-
schijning
in het
landschap.

werking met Philips Lightning zijn ontwikkeld. Deze lampen bevatten het gehele lichtspec-
trum, inclusief UV. "Het is heel helder licht, echt
een nabootsing van daglicht." De aanwezigheid
van UV is belangrijk voor de hormoonhuishou-
ding, de productie van vitamines en de
opbouw van natuurlijke weerstand. "Bovendien
zien kippen UV als een kleur. Missen ze UV in
het spectrum dan zien ze minder goed. Dat
betekent minder herkenning onderling en
daardoor meer onrust in het koppel."

HOUDERIJSYSTEEM

Bij een biologische pluimveehouderij biedt
iedere vierkante meter in de stal ruimte aan
zes dieren. Het totale vloeroppervlak is beschik-
baar als scharrelruimte aangezien het onderste
niveau van het huisvestingsstelsel – dat ge-
leverd is door het Barneveldse Jansen Poultry
Equipment – op een meter hoogte is geplaatst.
Op dit niveau vinden de kippen voer en water.
Op het tweede niveau zijn de legnesten gesitu-
eerd en daar weer boven bevinden zich de zit-
stokken waar de dieren kunnen rusten. "De
lichtintensiteit is daar minder omdat het dag-
licht via de zijanten van de stal binnenvalt."
De leghennenstal bestaat uit twee groepen van
3000 dieren die door een dichte wand van
elkaar zijn gescheiden. "Dat is verplicht bij een
biologische pluimveehouderij."
In de buitenuitloop heeft iedere kip 4 m² meter
ter beschikking. Dat komt neer op 2500 kippen
per hectare. Vaak blijkt in de praktijk dat de
meeste dieren in de nabijheid van de stal blij-
ven, maar bij Borren is dit niet het geval. "We

hebben de complete uitloop van beplanting
voorzien en daardoor durven de dieren van de
hele uitloop gebruik te maken. Ze vinden overal
voldoende beschutting." Bijkomend voordeel is
dat de hoeveelheid mest rond de stal wordt
beperkt. Het blijft dus schoner en de infectie-
druk wordt beperkt.

RONDE DAKVORM

De keuze voor de unieke ronde dakvorm is puur
functioneel. "We wilden persé natuurlijke ven-
tilatie omdat de stal aan één zijde volledig
open is. Mechanische ventilatie zou zorgen voor
geforceerde tochtstromen en ons bovendien
een hogere energierekening bezorgen." Een stal
met een puntdak en open nok was geen optie
omdat daardoor in de winter veel warmte ver-
loren gaat en in de zomer bij windstil weer
onvoldoende wordt geventileerd. "Met een
ronde vorm heb je een continue luchtcircula-
tie." Het dak bestaat uit twee lagen zeil met
daartussen isolerend glaswol.
De welstandcommissie keurde de plannen van
Borren in eerste instantie niet goed. De pluim-
veehouder wendde zich daarom tot burge-
meester en wethouders van de gemeente
Barneveld. "Die waren wel enthousiast over
deze innovatieve stal. Barneveld wil zich ten-
slotte profileren als pluimveecentrum van
Nederland en zelfs de wereld. Uiteindelijk kre-
gen we dus een gedoogvergunning."
Het frame van de stal is heel licht, waardoor het
huisvestingsstelsel niet aan het dak kon wor-
den opgehangen. "Daarom hebben we een por-
taal in de stal gebouwd, waaraan het systeem

is bevestigd. In de opfokstal wordt dit portaal
de eerste weken van de ronde afgeschermd
met gordijnen en een geïsoleerd plafond. "De
kuikens zitten dan allemaal op het systeem en
we hoeven dan slechts een kwart van de stal-
ruimte te verwarmen."

NATUURLIJKE WEERSTAND

De jonge kuikens worden geleverd door broe-
derij Verbeek uit Renswoude. In de nieuwe leg-
hennenstal scharrelt de Brown Nick rond en de
opfokstal is bevolkt met de Lohmann Brown
Lite. Daarvoor heeft Borren ook een ronde de
H&N Silver gehad, een witte kip die bruine eie-
ren legt. De eieren worden afgezet bij
Eierhandel van Zetten uit Ommeren. Borren:
"Omdat de kippen heel actief zijn en veel naar
buiten gaan, is het van belang dat het dier
sterk en robuust is."
Omdat Borren in een intensief pluimveehoude-
rijgebied zit, is een goede weerstand extra van
belang. De kippen werden geënt tegen onder-
meer IB en TRT, maar merkwaardig genoeg kre-
gen de dieren toch last van bronchitis. "In over-
leg met de Gezondheidsdienst hebben we
besloten niet meer tegen IB en TRT te enten,
omdat de kippen hier te weinig mee deden.
Bovendien blokkeerden deze entstoffen de ont-
wikkeling van de natuurlijke weerstand. We
gaan nu kijken of de dieren zonder deze entin-
gen en mét een hogere natuurlijke weerstand
wél bestand zijn tegen bronchitis." ♦

RIAN WEEMEN